

U S T A W A

z dnia 2017 r.

o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Prawo o ruchu drogowym

Art. 1. W ustawie z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) tytuł rozdziału XXXVI otrzymuje brzmienie:

„Rozdział XXXVI

Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym”;

- 2) po art. 306 dodaje się art. 306a w brzmieniu:

„Art. 306a. § 1. Kto zmienia wskazanie licznika przebiegu całkowitego pojazdu mechanicznego lub ingeruje w prawidłowość jego pomiaru podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, wbrew przepisom ustawy, dokonuje wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu, nie zawiadamia o wymianie licznika przebiegu całkowitego pojazdu, nie podaje w zawiadomieniu danych wymaganych ustawą, nie przedstawia pojazdu w stacji kontroli pojazdów w celu sprawdzenia, czy licznik, zgodnie ze swoim przeznaczeniem, odmierza przebieg pojazdu lub uniemożliwia dokonanie odczytu wskazania tego licznika wraz z jednostką miary.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1260 i 1926) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 80a ust. 2:

- a) w pkt 3 w lit. b kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. c w brzmieniu:

„c) w zakresie danych, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 10b i 10d;”;

- b) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) zarejestrowanych za granicą, w zakresie danych, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 10b i 10d.”;

- 2) w art. 80b w ust. 1 po pkt 10 dodaje się pkt 10a–10d w brzmieniu:
- „10a) w przypadku pojazdu zarejestrowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – o dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu i o wskazaniu wymienionego licznika w czasie sprawdzenia wraz z jednostką miary;
 - 10b) w innym przypadku niż określony w pkt 10a – o dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu i o wskazaniu licznika wymienionego w czasie sprawdzenia wraz z jednostką miary oraz o danych identyfikujących pojazd, o których mowa w pkt 1; numeru rejestracyjnego nie podaje się, jeżeli pojazd nie jest zarejestrowany;
 - 10c) w przypadku pojazdu zarejestrowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – o wskazaniu licznika przebiegu całkowitego pojazdu w czasie kontroli wraz z jednostką miary;
 - 10d) w innym przypadku niż określony w pkt 10b – o wskazaniu licznika przebiegu całkowitego pojazdu w czasie kontroli wraz z jednostką miary oraz o danych identyfikujących pojazd, o których mowa w pkt 1; numeru rejestracyjnego nie podaje się, jeżeli pojazd nie jest zarejestrowany;”
- 3) w art. 80ba w ust. 1:
- a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) przez właściwą jednostkę organizacyjną Policji, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego lub Żandarmerii Wojskowej – w zakresie danych, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 10c, 10d i 15; dane, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 10c i 10d są przekazywane także przez Służbę Celno-Skarbową;”
 - b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:
 - „6) przez stacje kontroli pojazdów – z wyłączeniem pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 3, w zakresie danych, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 10–10b i 15, oraz w przypadku przeprowadzania badania technicznego pojazdu niezarejestrowanego także pkt 1 i 13;”
- 4) w art. 80d:
- a) w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3 i 3a, art. 81b ust. 4, art. 83 ust. 1 i art. 150 ust. 1;”
 - b) w ust. 6 po wyrazach „art. 77 ust. 3 i 3a,” dodaje się wyrazy „art. 81b ust. 4,”

c) w ust. 7 w pkt 1 po wyrazach „art. 77 ust. 3 i 3a,” dodaje się wyrazy „art. 81b ust. 4,”

5) po art. 81 dodaje się art. 81a i 81b w brzmieniu:

„Art. 81a. Wymiana licznika przebiegu całkowitego pojazdu jest dopuszczalna jedynie wówczas, gdy licznik nie odmierza przebiegu pojazdu w sytuacji, w której ze względu na jego przeznaczenie, powinien ten przebieg odmierzać.

Art. 81b. 1. Najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu wymiany licznika przebiegu całkowitego właściciel lub posiadacz pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej lub motoroweru jest obowiązany zawiadomić pisemnie stację kontroli pojazdów o fakcie, przyczynie i dacie wymiany tego licznika.

2. W terminie 10 dni roboczych od daty wymiany licznika przebiegu całkowitego osoba, o której mowa w ust. 1, jest obowiązana przedstawić pojazd w stacji kontroli pojazdów w celu sprawdzenia, czy licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu oraz dokonania odczytu wskazania tego licznika wraz z jednostką miary.

3. Nieotrzymanie przez stację kontroli pojazdów zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, lub niedotrzymanie terminu, o którym mowa w ust. 2, nie stanowi podstawy odmowy przez stację kontroli pojazdów dokonania sprawdzenia, czy licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu oraz dokonania odczytu wskazania tego licznika wraz z jednostką miary.

4. Warunkiem przedstawienia pojazdu w stacji kontroli pojazdów, o którym mowa w ust. 2, jest uiszczenie przez właściciela lub posiadacza pojazdu opłaty za sprawdzenie licznika i odczyt jego wskazań oraz opłaty ewidencyjnej.

5. Datę wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu, podlegającą gromadzeniu zgodnie z art. 80b ust. 1 pkt 10a i 10b, ustala uprawniony diagnosta na podstawie pisemnego oświadczenia osoby, o której mowa w ust. 1, złożonego na piśmie pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania w czasie czynności, o których mowa w ust. 2. Przepis art. 83 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku gdy:

1) w wyniku sprawdzenia stwierdzono, że licznik nie odmierza przebiegu pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu lub

- 2) odczyt wskazania tego licznika wraz z jednostką miary nie jest możliwy, lub
 - 3) osoba, o której mowa w ust. 1, nie złożyła pisemnego oświadczenia o dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu
- jednostka upoważniona do przeprowadzania badań technicznych zatrzymuje dowód rejestracyjny (pozwolenie czasowe). Przepisy art. 132 ust. 2, 3, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

7. Sprawdzenia oraz odczytu, o których mowa w ust. 2, a także przekazania do ewidencji dokonuje uprawniony diagnosta zatrudniony w stacji kontroli pojazdów.

8. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób sprawdzenia przez uprawnionego diagnostę zatrudnionego w stacji kontroli pojazdów, czy licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu oraz dokonania odczytu wskazania tego licznika wraz z jednostką miary, jak również wzory dokumentów stosowanych przy tych czynnościach, uwzględniając w szczególności zakres warunków technicznych pojazdów podlegających przedstawieniu w tym celu w stacji kontroli pojazdów.”;

6) w art. 84a:

a) w ust. 1 w pkt 3 po lit. b kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. c w brzmieniu:

„c) sprawdzenie, czy licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu i odczyt jego wskazań.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw transportu uwzględni w szczególności warunki techniczne pojazdów podlegających badaniu, konieczność zapewnienia odpowiednich kwalifikacji diagnostów wykonujących badanie oraz koszty wykonywania badań i czynności, o których mowa w art. 81b ust. 2.”;

7) w art. 129 w ust. 2 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu, pojazdu holowanego oraz pojazdu przewożonego wraz z jednostką miary w czasie kontroli;”;

8) po art. 129k dodaje się art. 129l w brzmieniu:

„Art. 129l. 1. W toku kontroli ruchu drogowego uprawniony organ kontroli dokonuje odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu i pojazdu holowanego wraz z jednostką miary.

2. W toku kontroli ruchu drogowego uprawniony organ kontroli może również dokonać odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu przewożonego przez pojazd, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu, wskazanego w ust. 1 lub 2, który nie jest zarejestrowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uprawniony organ kontroli dokonuje również odczytu danych określonych w art. 80b ust. 1 pkt 1.

4. Kierujący pojazdem jest obowiązany umożliwić uprawnionemu organowi dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1-3.”.

Art. 3. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 80b ust. 2, art. 80bb ust. 4, art. 81b ust. 4, art. 84a ust. 1 i art. 131 ustawy zmienianej w art. 2 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 80b ust. 2, art. 80bb ust. 4, art. 81b ust. 4, art. 84a ust. 1 i art. 131 ustawy zmienianej w art. 2, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

Uzasadnienie

Zjawisko nieuprawnionej ingerencji we wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu mechanicznego przybrało w ostatnich latach skalę nieakceptowalną społecznie.

W przeważającej mierze proceder ten obejmuje pojazdy samochodowe i ukierunkowany jest na osiągnięcie przez sprzedającego pojazd nieuprawnionej korzyści majątkowej w wyniku wprowadzenia kupującego w błąd co do stanu technicznego sprzedawanego pojazdu, tj. aktualnego stanu licznika całkowitego przebiegu pojazdu, który, co do zasady, odzwierciedla stan pojazdu.

W obowiązującym stanie prawnym zachowanie polegające na fałszowaniu wskazań licznika całkowitego przebiegu pojazdu jest uznawane za jeden z elementów składających się na realizację znamion czynności sprawczej przestępstwa oszustwa stypizowanego w art. 286 § 1 k.k. Dla bytu tego przestępstwa konieczne jest doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem poprzez wprowadzenie tej osoby w błąd albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, przy czym sprawca musi działać w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Co przy tym oczywiste, i co zasygnalizowano na wstępie, czynność polegająca na zaniżeniu wskazań licznika przebiegu całkowitego pojazdu najczęściej podejmowana jest właśnie w celu wprowadzenia nabywcy w błąd co do faktycznego przebiegu samochodu będącego przedmiotem transakcji handlowej (czynności cywilnoprawnej – np. umowy sprzedaży). Bez wątpliwości przyjąć należy, że przebieg samochodu jest jednym z istotnych elementów wpływających na ocenę jego stanu technicznego. Sposób eksploatacji pojazdu ma przecież bezpośredni wpływ nie tylko na zużycie poszczególnych jego elementów, ale także na jego stan techniczny w całości. W ten sposób stan przebiegu pojazdu w bezpośredni sposób rzutuje na jego wartość rynkową. W najbardziej typowych sytuacjach mamy do czynienia z zaniżeniem wskazań samochodowego licznika przebiegu całkowitego. W obecnym stanie prawnym zachowanie takie uznać należy za wstępną czynność składającą się na wprowadzenie kontrahenta w błąd co do istotnej informacji kształtującej jego proces decyzyjny.

W świetle powyższych uwag można by przyjąć, że w praktyce udowodnienie sprawcy w procesie karnym znamion strony podmiotowej oszustwa fałszowania wskazań licznika

przebiegu całkowitego pojazdu nie powinno nastęczać poważniejszych trudności. Jest tak jednak tylko pozornie. W przypadku analizowanych zachowań trudności dowodowe pojawiają się bowiem w zakresie ustalenia sprawcy zaniżenia wskazań licznika samochodowego w sytuacji, gdy samochód nie pochodzi od pierwszego właściciela. Proponowana nowelizacja ma wypełnić istniejącą lukę, gwarantując pewność obrotu i zapobiegając nieuczciwym, oszukańczym praktykom sprzedających pojazdy mechaniczne. Jednocześnie nowelizacja ma za zadanie zlikwidować proceder polegający na oferowaniu usług zaniżania wskazań licznika przebiegu całkowitego w pojeździe mechanicznym, który to proceder obecnie jest bezkarny, a w większości przypadków poprzedza zabiegi osób, chcących w oszukańczy sposób sprzedać pojazd.

Mając powyższe na uwadze, celem likwidacji tego patologicznego zjawiska, proponuje się kompleksową regulację, mającą zapobiec nieuprawnionej ingerencji w przebieg licznika całkowitego pojazdu mechanicznego. Kierując się dyrektywą systemowego unormowania materii nowelizacja składa się z dwóch części. Pierwsza obejmuje penalizację określonych zachowań, mających na celu nieuprawnioną i nieuzasadnioną ingerencję we wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu, które zostały uznane za wymagające kryminalizacji z uwagi na ich znaczny stopień karygodności. Druga część nowelizacji kreuje zaś nowe obowiązki administracyjnoprawne, adresowane nie tylko do właścicieli i posiadaczy pojazdów mechanicznych ale także do podmiotów i służb państwowych, których zadania zostaną poszerzone o zapobieganie i przeciwdziałanie manipulacjom we wskazania przebiegu całkowitego pojazdu. W tej części projekt dodatkowo wprowadza nową normę sankcyjną, dopuszczającą wymianę licznika przebiegu całkowitego pojazdu tylko wówczas, gdy licznik (w ogóle) nie odmierza przebiegu pojazdu w sytuacji, w której ze względu na jego przeznaczenie, powinien ten przebieg odmierzać. Innymi słowy nowelizacja co do zasady zabrania wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu. Jedyną sytuacją ekskulpacyjną taką wymianę będzie uszkodzenie licznika, uniemożliwiające jego dalsze poprawne działanie. Brak bowiem jakiegokolwiek racjonalnego uzasadnienia dla wymiany takiego licznika poza przypadkiem, gdy nastąpiła jego awaria, niepozwalająca realizować jego celu.

Dodać należy, że projekt realizuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w *sprawie okresowych badań zdatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz uchylająca dyrektywę 2009/40WE*, która w motywie 25 stwierdza, że „oszustwo polegające na fałszowaniu przebiegu powinno

być traktowane jako przestępstwo podlegające sankcji, ponieważ manipulacja przebiegiem może prowadzić do błędnej oceny stanu zdatności do ruchu drogowego pojazdu. Wykrywanie manipulacji lub ingerencji w stan licznika powinno być łatwiejsze dzięki rejestrowaniu przebiegu w świadectwie zdatności do ruchu drogowego oraz dostępności diagnostów do tych informacji”.

Projekt obejmuje kryminalizacją następujące czyny (art. 306a § 1 i 2 k.k.):

- zmianę wskazań stanu licznika przebiegu pojazdu mechanicznego,
- ingerencję w prawidłowość pomiaru licznika przebiegu całkowitego pojazdu,
- dokonanie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu wbrew przepisom ustawy,
- niezawiadomienie stacji kontroli pojazdów o wymianie licznika,
- nieprzedstawienie pojazdu w stacji kontroli w celu sprawdzenia, czy licznik, zgodnie ze swoim przeznaczeniem, odmierza przebieg pojazdu,
- uniemożliwienie diagnoście dokonania odczytu wskazania wymienionego licznika wraz z jednostką miary.

Co oczywiste sprawcą trzech pierwszych czynów, w przypadku zlecenia takiej "usługi" innej osobie, będzie nie tylko właściciel (posiadacz) pojazdu - jako zlecający, ale także osoba faktycznie realizująca "zlecenie", tj. osoba fizycznie ingerująca we wskazanie licznika lub ten licznik wymieniająca na inny w przypadku, gdy licznik jest działa poprawnie. Podkreślić przy tym należy, że przyjęte w projekcie wyrażenie "licznik przebiegu całkowitego pojazdu" obejmuje zarówno licznik dokonujący pomiaru w kilometrach lub milach (co najczęściej dotyczy pojazdów sprowadzonych z USA), jak także licznik dokonujący pomiaru w motogodzinach (co ma miejsce m.in. w pojazdach wolnobieżnych, wózkach widłowych i ciągnikach rolniczych). W tych ostatnich przypadkach to bowiem ten licznik, a nie licznik przebiegu w kilometrach (milach) ma pierwszorzędne znaczenie dla oceny stanu technicznego maszyny.

Penalizując wymienione zachowania uznano, że będą ono stanowić przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Należy bowiem pamiętać, że licznik przebiegu pojazdu mechanicznego pełni funkcję dokumentującą najistotniejszy parametr mający wpływ na ocenę jego dotychczasowego użytkowania. Przyjęty rodzaj i wymiar kary przewidzianej za to przestępstwo odpowiada zatem karygodności takiego czynu,

kwalifikując go przy tym jako występpek. Jednocześnie pamiętać należy o tym, że w przypadku ustalenia, że w konkretnym stanie faktycznym zmiana stanu licznika została dokonana w celu oszukania kontrahenta co do stanu technicznego pojazdu, projektowane przestępstwo może być przedmiotem zbiegu z przestępstwem oszustwa z art. 286 k.k. Uzasadnieniem dla projektowanego zagrożenia rodzajem i wymiarem kary za nowo zaprojektowane przestępstwa jest nadto, jak się wydaje, potrzeba zrównania tego zagrożenia z zagrożeniem za tożsamy rodzajowo czyn, tj. fałszowanie (podrabianie lub przerabianie) dokumentów, penalizowane w art. 270 § 1 k.k., również karą pozbawienia wolności do lat 5.

Omawiając karne reperkusje skazania za projektowane przestępstwa należy pamiętać również o tym, że zgodnie z ogólnymi zasadami Kodeksu karnego sąd, wyrokując, będzie miał w przedmiotowych przypadkach możliwość orzeczenia także przepadku przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, tj. m.in. wszystkich urządzeń, przedmiotów (w tym komputerów) oraz oprogramowania, które służyły do nieuprawnionej ingerencji we wskazanie licznika lub do jego nieuprawnionej wymiany.

Jednocześnie nowelizacja nakłada na określone osoby, podmioty i organy obowiązki skorelowane z ww. zachowaniami.

Po pierwsze projekt nakłada obowiązki na właściciela lub posiadacza pojazdu. Mianowicie właściciel lub posiadacz pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej lub motoroweru jest obowiązany najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu wymiany licznika przebiegu całkowitego zawiadomić pisemnie stację kontroli pojazdów o fakcie, przyczynie i dacie wymiany tego licznika. Zbiór pojazdów, co do których będzie obowiązywać zawiadomienie, jest co do zasady tożsamy ze zbiorem pojazdów podlegających obowiązkowym badaniom technicznym oraz zbiorem pojazdów podlegającym zarejestrowaniu (poza pojazdem wolnobieżnym - zob. art. 71 ust. 1 i 3 w związku z art. 80a ust. 2 pkt 1 i ust. 3 i w związku z art. 81 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym).

Omawiany obowiązek (art. 81b ust. 1 projektu) pomoże zniwelować oszustwa związane z przebiegiem pojazdu dokonywane nie w formie podstawowej, tj. za pomocą ingerencji we wskazania oryginalnego licznika przebiegu całkowitego pojazdu (np. poprzez cofnięcie jego wskazań o żadaną wartość, wstrzymanie jego pracy lub spowolnienie pomiaru), a za pomocą zamontowania w pojeździe innego licznika, z mniejszym wskazaniem, pod pozorem rzekomej usterki pierwotnego licznika. Obowiązek ten, w powiązaniu z

obowiązkiem przedstawienia ww. pojazdu w stacji kontroli pojazdów celem weryfikacji prawidłowości pracy wymienionego licznika i odnotowania jego wskazania oraz z wagą oświadczenia składanego przy przedstawianiu pojazdu w stacji (pod rygorem odpowiedzialności karnej), uniemożliwi manipulacje związane z rzeczywistą datą wymiany licznika. Szczególnie, jeśli uwzględni się fakt, że w każdym czasie pojazd będzie mógł być poddany kontroli drogowej, podczas której odpowiednie służby będą miały obowiązek przekazać stan licznika ujawniony w czasie kontroli do centralnej ewidencji pojazdów. Powyższe oznacza, że w przypadku niezawiadomienia stacji kontroli pojazdów o wymianie licznika w ustawowym terminie, a następnie w przypadku rutynowej kontroli drogowej, w której służby odnotują stan nowego licznika w centralnej ewidencji pojazdów, w ewidencji tj. ujawnią się różnice, wskazujące na manipulację wskazaniem licznika. Takie ustalenie rodzić zaś będzie odpowiedzialność karną nie tylko z nowego art. 306a § 1 k.k. (zmiana wskazania licznika) ale także z art. 306a § 2 k.k., za niezawiadomienie o wymianie licznika.

Na właścicielu lub posiadaczu pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej lub motoroweru ciążyć będzie nadto obowiązek przedstawienia tego pojazdu w stacji kontroli pojazdów w terminie 10 dni od daty wymiany licznika w celu sprawdzenia, czy licznik ten odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu oraz w celu dokonania odczytu wskazania tego licznika wraz z jednostką miary (art. 81b ust. 2 projektu). Powyższe ma urzędowo usankcjonować wymianę licznika deklarowaną wcześniejszym zawiadomieniem oraz pozwolić diagnoście na weryfikację, czy nowo zamontowany licznik odmierza przebieg (w kilometrach, milach czy motogodzinach - w zależności rodzaju licznika podlegającego wymianie) oraz na odnotowanie w centralnej ewidencji pojazdów stanu nowo zamontowanego licznika. Z uwagi na fakt, że zawiadomienie właściciela lub posiadacza pojazdu o wymianie licznika może, choćby z przyczyn obiektywnych, nie dotrzeć do stacji kontroli pojazdów przed dniem przedstawienia pojazdu w stacji celem weryfikacji nowo zamontowanego licznika i odczytu jego wskazania lub osoba ta może nie dotrzymać terminu stawienia się w stacji celem przedstawienia pojazdu w ww. celach, art. 81b ust. 3 projektu rozstrzyga, że niedotrzymanie terminu zawiadomienia lub niedotrzymanie terminu stawienia się w stacji po wymianie licznika nie stanowi podstawy odmowy przez stację kontroli pojazdów nałożonych na nią czynności. W innym przypadku niedotrzymanie ww. terminów przez właściciela lub posiadacza pojazdu z przyczyn od niego niezależnych uniemożliwiłoby mu dopełnienie obowiązku w postaci przedstawienia pojazdu.

Co przy tym istotne dla zupełności projektu, przypadki zawinione niedotrzymania wskazanych terminów zostały poddane odpowiedzialności karnej w projektowanym art. 306a § 2 k.k. Tym samym z jednej strony stacja kontroli pojazdów dopełni swój obowiązek administracyjnoprawny, a z drugiej właściciel lub posiadacz pojazdu poniesie konsekwencje karne swych zaniechań, jeśli doszło do nich z jego winy.

W przypadku stwierdzenia przez diagnostę, że nowo zainstalowany licznik prawidłowo odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu, diagnosta przekazuje do centralnej ewidencji pojazdów datę wymiany licznika i jego wskazanie z daty sprawdzenia. Taki zakres informacji pozwoli potencjalnemu kupującemu zorientować się m.in., że w pojeździe były dokonywane naprawy (wymiana licznika) oraz poznać wskazania starego i "nowego" licznika. W powiązaniu zaś z objętym projektem odnotowywaniem wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu w centralnej ewidencji pojazdów przez określone służby, pozwoli to na porównanie wszystkich wskazań danego licznika i ujawnienie ewentualnych nieprawidłowości pomiędzy jego poszczególnymi zapisami, gdyby w pojeździe doszło do nieuprawnionych i nielegalnych interwencji we wskazania tego licznika. Uznać przy tym należy, że zaproponowany termin 10 dni roboczych (tj. blisko 2 tygodnie) na przedstawienie pojazdu do sprawdzenia jest okresem wystarczającym do wykonania nałożonego obowiązku.

Jako że przekazywanie przez stacje kontroli pojazdów do centralnej ewidencji pojazdów danych o dacie wymiany licznika i jego wskazaniu w czasie sprawdzenia będzie się wiązać z poprzedzającymi to przekazywanie konkretnymi czynnościami tych stacji (np. z weryfikacją, czy nowo zamontowany licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu) zasadnym jest by, podobnie jak w przypadku wystawiania kart pojazdu lub przeprowadzania badań technicznych pojazdu, sprawdzenie nowo zamontowanego licznika i odczyt jego wskazań podlegał opłacie i opłacie ewidencyjnej, przeznaczonej m.in. na finansowanie wydatków związanych z funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców (art. 81b ust. 4).

Podlegającą gromadzeniu w ewidencji datę wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu ustalać będzie uprawniony diagnosta (projektowany art. 81b ust. 5). Podstawą tego ustalenia będzie pisemne oświadczenie właściciela lub posiadacza pojazdu przedstawionego do sprawdzenia. Osoba ta będzie składać ww. oświadczenie na piśmie pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania w czasie sprawdzania przez diagnostę poprawności

działania nowo zamontowanego licznika. Taki rygor oświadczenia związany jest z faktem, że to właśnie data wymiany licznika wskazana w oświadczeniu będzie "urzędową" datą wymiany licznika przekazaną przez diagnostę do ewidencji.

Wskazać przy tym należy, że ze wskazanym oświadczeniem wiąże się kilka kwestii. Po pierwsze będzie ono służyło kwestiom dowodowym, szczególnie w kontekście wcześniej składanego przez właściciela lub posiadacza pojazdu zawiadomienia o wymianie licznika, przesyłanego przez niego do stacji kontroli pojazdów najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu wymiany licznika (art. 81b ust. 1). Po drugie niezłożenie przez właściciela lub posiadacza pojazdu oświadczenia o dacie wymiany licznika w czasie jego sprawdzania będzie wywoływać skutki administracyjnoprawne w postaci zatrzymania dowodu rejestracyjnego pojazdu. W tym miejscu wyjaśnić trzeba, że za niezłożenie oświadczenia przyjęć także należy złożenie oświadczenia, które *prima facie* będzie w swej treści nierealne (tj. będzie np. zawierać datę wymiany sprzed daty pierwszej rejestracji pojazdu lub datę przyszłą). Wreszcie po trzecie treść oświadczenia, właśnie w przypadku jego nierealności, będzie mogła stanowić podstawę do złożenia przez diagnostę zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa zmiany wskazań licznika przebiegu całkowitego pojazdu (projektowany art. 306a § 1 k.k.). podkreślenia wreszcie wymaga, że przyjęte rozwiązanie o rygorze odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia odpowiada już temu obowiązującemu w Kodeksie postępowania administracyjnego w zakresie dowodów i potwierdzenia określonych faktów (zob. art. 75 Kodeksu postępowania administracyjnego.). Co oczywiste w druku oświadczenia zawarte będzie uprzedzenie o odpowiedzialności karnej za fałszywe oświadczenie (zob. art. 233 § 6 k.k.).

W art. 81b ust. 6 projekt przewiduje sankcję w postaci zatrzymania dowodu rejestracyjnego w trzech przypadkach, tj. gdy:

- 1) w wyniku sprawdzenia stwierdzono, że licznik nie odmierza przebiegu pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu,
- 2) odczyt wskazania tego licznika wraz z jednostką miary nie jest możliwy,
- 3) właściciel lub posiadacz pojazdu nie złożył pisemnego oświadczenia o dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu.

Uznać należy, że ww. okoliczności muszą skutkować dodatkową sankcją przymuszającą do dopełnienia projektowanych formalności związanych z wymianą licznika. Sankcja ta ma

zapobiec potencjalnemu uchylaniu się od tych formalności, np. poprzez przedstawienie diagnoście pojazdu z wymienionym licznikiem, który jednak, podobnie jak poprzedni, także byłby niesprawny, lub przedstawienie pojazdu z nowo zamontowanym licznikiem, którego wskazania nie da się jednak odczytać w wyniku celowych zabiegów (np. w wyniku wyłączenia podświetlenia tablicy zegarów z wmontowanym w nią licznikiem lub podświetlenia samego licznika). Pierwszorzędnym celem wprowadzonej sankcji jest zaś zapewnienie pewności obrotu związanego z pojazdami mechanicznymi oraz ochrona interesów majątkowych w obrocie cywilnoprawnym.

Powyższa sankcja, wzorowana na rozwiązaniu przyjętym w art. 132 ust. 4 Prawa o ruchu drogowym (uprawniającym diagnostę do zatrzymania dowodu rejestracyjnego m.in. w razie stwierdzenia lub uzasadnionego przypuszczenia, że pojazd zagraża bezpieczeństwu), w dodatkowym stopniu zabezpieczy przed nieuprawnioną wymianą licznika i manipulacjami jego wskazaniem.

Przy zatrzymaniu dowodu rejestracyjnego przepisy art. 132 ust. 2, 3, 5 i 6 Prawa o ruchu drogowym będzie się stosowało odpowiednio. Oznacza to, że w razie zatrzymania dowodu rejestracyjnego diagnosta wyda właścicielowi lub posiadaczowi pojazdu pokwitowanie. Jednocześnie będzie on mógł zezwolić na używanie pojazdu przez czas nieprzekraczający 7 dni. Zatrzymany dokument diagnosta niezwłocznie prześle organowi, który go wydał. W przypadku pojazdu zarejestrowanego za granicą diagnosta przekaze zatrzymany dokument do jednostki Policji lub Straży Granicznej, gdzie będzie on przechowywany przez okres 7 dni. Po upływie tego terminu dokument zostanie przekazany przedstawicielstwu państwa, w którym pojazd jest zarejestrowany. Zwrot zatrzymanego dokumentu nastąpi niezwłocznie po ustaniu przyczyny uzasadniającej jego zatrzymanie.

Sprawdzenia, czy wymieniony (nowo zamontowany) licznik przebiegu całkowitego pojazdu odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu, odczytu wskazania tego nowo zamontowanego licznika i przekazania danych, o których mowa w projektowanym art. 80b ust. 1 pkt 10a i 10b (data wymiany licznika i jego wskazanie), dokonywać będzie uprawniony diagnosta zatrudniony w stacji kontroli pojazdów (projektowany art. 81b ust. 7). Takie rozwiązanie jest ze wszech miar uzasadnione biorąc pod uwagę fakt, że również badania techniczne pojazdów wykonuje zatrudniony w stacji kontroli pojazdów uprawniony diagnosta (zob. art. 84 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym).

Zakres i sposób sprawdzania przez uprawnionego diagnostę zatrudnionego w stacji kontroli pojazdów, czy wymieniony licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu, sposób odczytu wskazania tego licznika oraz wzory dokumentów stosowanych przy tych czynnościach (m.in. pokwitowanie zatrzymania dowodu rejestracyjnego, oświadczenie z zawartym w nim uprzedzeniem o odpowiedzialności karnej za fałszywe oświadczenie) zostanie określony w akcie wykonawczym. Również wysokość opłaty za sprawdzenie licznika i odczyt jego wskazań zostanie określona w rozporządzeniu przy uwzględnieniu m.in. kosztów tych czynności.

Projekt kreuje nowe obowiązki nie tylko wobec właścicieli i posiadaczy pojazdów, ale także w stosunku określonych podmiotów i służb. Mianowicie na stacje kontroli pojazdów (i zatrudnionych w nich uprawnionych diagnostów) projekt nakłada (częściowo opisane wyżej) obowiązki w postaci:

- przekazania do centralnej ewidencji pojazdów danych o dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego określonego w ustawie pojazdu i wskazaniu wymienionego licznika wraz z jednostką miary, a w przypadku pojazdu niezarejestrowanego w Polsce, także danych o numerze VIN albo numerze nadwozia, podwozia lub ramy tego pojazdu oraz o jego numerze rejestracyjnym (jeśli pojazd jest zarejestrowany za granicą). W przypadku pojazdu w ogóle niezarejestrowanego nr rejestracyjny oczywiście nie zostanie przekazany do ewidencji,
- przyjęcia od właściciela lub posiadacza pojazdu zawiadomienia o fakcie, przyczynie i dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu,
- przeprowadzenia sprawdzenia, czy nowo wymieniony licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu,
- dokonania odczytu wskazania nowo zamontowanego licznika,
- pobrania opłaty i opłaty ewidencyjnej za ww. czynności,
- przekazania wskazania nowo zamontowanego licznika do centralnej ewidencji pojazdów,
- zatrzymania dowodu rejestracyjnego w przypadku, gdy w wyniku sprawdzenia stwierdzono, że licznik nie odmierza przebiegu pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu, odczyt wskazania tego licznika wraz z jednostką miary nie jest możliwy lub osoba, o której mowa w ust. 1 przepisu, nie złożyła pisemnego oświadczenia o dacie wymiany licznika przebiegu całkowitego pojazdu.

Wreszcie projekt nakłada na określone służby - Policję, Inspekcję Transportu Drogowego, Żandarmerię Wojskową, Straż Graniczną oraz Służbę Celno-Skarbowej (tj. organy najbardziej wyspecjalizowane i posiadające największy zakres uprawnień podczas kontroli drogowej) obowiązek dokonywania odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu i pojazdu holowanego wraz z jednostką miary podczas każdej kontroli pojazdu (art. 129l ust. 1 projektu). W toku takiej kontroli ww. służby będą nadto mogły dokonać odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego pojazdu przewożonego (transportowanego) przez pojazd kontrolowany (art. 129l ust. 2 projektu). Innymi słowy projekt zobowiązuje wymienione służby do obowiązkowego "spisywania" wskazań liczników kontrolowanych pojazdów podczas każdej, nawet rutynowej, kontroli drogowej; odczyt wskazania licznika pojazdu kontrolowanego (i pojazdu holowanego, jeśli taki będzie holowany) będzie musiał być dokonany podczas każdej takiej kontroli. Natomiast w zakresie pojazdów przewożonych (transportowanych) przez pojazdy poruszające się w ruchu drogowym wskazane służby uzyskują jedynie prawo (a nie obowiązek) odczytu wskazań licznika pojazdu przewożonego (np. pojazdu przewożonego na ławecie, na przyczepie, w kontenerze). Niecelowe wydaje się bowiem obligatoryjne odnotowywanie wskazań liczników pojazdów fabrycznie nowych, przewożonych np. od producenta do dealera samochodowego, w przypadku których nie zachodzi podejrzenie ingerencji we wskazanie licznika.

Te nowe zadania określonych służb oznaczają, że w stosunku do każdego pojazdu poruszającego się w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku jego kontroli, wskazane służby będą musiały dokonać odczytu wskazania licznika przebiegu całkowitego kontrolowanego pojazdu (w tym pojazdu holowanego). Natomiast co do pojazdów przewożonych przez pojazdy kontrolowane służby będą miały możliwość decyzji, czy dokonać odczytu również wskazania licznika pojazdu przewożonego. Oczywiście będzie to jak najbardziej uzasadnione, a wręcz zalecane, w przypadku przewożenia pojazdów używanych, co do których na podstawie towarzyszących okoliczności przyjąć należy, że zostaną one sprzedane i zarejestrowane w Polsce.

Jednocześnie podkreślić należy, że obowiązek odczytu licznika pojazdu kontrolowanego (w tym holowanego) oraz uprawnienie do takiego odczytu co do pojazdów przewożonych obejmuje wszystkie pojazdy znajdujące się w ruchu drogowym na terenie Polski, tj. pojazdy zarejestrowane w kraju, pojazdy zarejestrowane za granicą lub pojazdy w ogóle niezarejestrowane. Tylko bowiem w ten sposób, wrywkowo, celowo lub w ramach

skoordynowanej akcji (np. w ramach policyjnych akcji specjalnych) możliwym jest ukrócenie procedury fałszowania wskazań liczników pojazdów. Taki proceder najczęściej odbywa się bowiem jeszcze przed zarejestrowaniem w kraju pojazdu sprowadzonego z zagranicy. Projektowane przepisy ten proceder zmarginalizują, przede wszystkim dzięki obowiązkowi odczytu liczników pojazdów zarejestrowanych za granicą (tj. m.in. pojazdów zaopatrzonych w zagraniczne tablice tymczasowe, wywozowe lub celne), pojazdów niezarejestrowanych, pojazdów przewożonych jako ładunek (np. na lawetach) i to już od momentu przekroczenia polskiej granicy (oraz w każdym innym momencie, gdy będą się w ruchu drogowym na terytorium Polski). Dopiero takie uprawnienia służb (połączone z przekazywaniem wskazania licznika do centralnej ewidencji pojazdów) w powiązaniu z karną penalizacją ingerencji we wskazania licznika przebiegu całkowitego, doprowadzić powinny do likwidacji patologicznego zjawiska oszustwa w obrocie pojazdami mechanicznymi.

Dane obejmujące wskazania liczników przebiegu kontrolowanych pojazdów będą przez służby przekazywane do centralnej ewidencji pojazdów (projektowany art. 80b ust. 1 pkt 10c i 10d). W przypadku pojazdów zarejestrowanych w kraju te wskazania, w powiązaniu z już przekazywanymi do ewidencji wskazaniami odczytanymi przez diagnostów podczas okresowych badań technicznych pojazdów, w jeszcze bardziej dokładny sposób pozwolą ustalić historię pojazdu w zakresie jego przebiegu całkowitego ułatwiając jednocześnie, w przypadku manipulacji w zakresie wskazania, wykryć nie tylko różnice pomiędzy poszczególnymi wskazaniami ale również przybliżony czas ingerencji w licznik. W przypadku pojazdów zarejestrowanych za granicą lub pojazdów w ogóle niezarejestrowanych służby będą dodatkowo przekazywać do centralnej ewidencji pojazdów numer VIN albo numer nadwozia, podwozia lub ramy kontrolowanego pojazdu oraz jego zagraniczny numer rejestracyjny (o ile pojazd będzie go posiadał) (pre-rejestracja). Te informacje pozwolą, w przypadku przyszłego zarejestrowania takiego pojazdu w Polsce, na porównanie wskazań jego licznika z okresu sprzed zarejestrowania i po zarejestrowaniu, np. po numerze VIN, a w konsekwencji, podobnie jak w przypadku pojazdów zarejestrowanych w kraju, ułatwią wykrycie manipulacji we wskazania licznika pojazdu.

Wskazane dane, po uzupełnieniu o dodatkowe funkcjonalności w zakresie danych o wskazaniu licznika podczas kontroli, będą dostępne z poziomu już funkcjonującej informatycznej usługi Ministerstwa Cyfryzacji i prowadzonej na portalu: www.historiapojazdu.gov.pl. Portal ten, jako bezpłatny raport implementowany z centralnej

ewidencji pojazdów, już w chwili obecnej pozwala każdemu użytkownikowi znającemu nr rejestracyjny, nr VIN i datę pierwszej rejestracji pojazdu, sprawdzić m.in. wskazania licznika przebiegu tego pojazdu odczytane podczas każdorazowego obowiązkowego badania technicznego oraz ważność jego badań technicznych i aktualność ubezpieczenia OC. Po zmianach portal będzie zaś zawierał również dane o wskazaniu licznika pojazdu odczytanego w czasie kontroli przez ww. służby, niezależnie od tego, czy pojazd jest w Polsce zarejestrowany, czy nie, czy też w ogóle nie jest zarejestrowany.

Ponadto w związku z zamieszczeniem w rozdziale XXXVI Kodeksu karnego szeregu typów czynów wykraczających poza przedmiot ochrony wskazany w tytule rozdziału, w postaci obrotu gospodarczego (np. art. 300, 301 k.k. - interesy majątkowe wierzycieli, art. 304, 306 k.k. oraz projektowany przepis art. 306a k.k. - interesy majątkowe kontrahenta), zasadne stało się dokonanie zmiany tego tytułu w sposób w pełni oddający charakter chronionego dobra prawnego, którym jest obrót gospodarczy jako całość oraz interesy majątkowe w obrocie cywilnoprawnym.

Zmiana w art. 80d Prawa o ruchu drogowym to zmiana wynikowa stanowiąca konsekwencję objęcia opłatą ewidencyjną także czynności polegającej na sprawdzeniu przez uprawnionego diagnostę zatrudnionego w stacji kontroli pojazdów, czy licznik odmierza przebieg pojazdu w jednostkach miary właściwych dla tego rodzaju pojazdu i odczyt jego wskazań. Z uwagi na fakt, że opłaty te przekazywane są na Fundusz - Centralną Ewidencję Pojazdów i Kierowców, który zgodnie z art. 80d ust. 5 Prawa o ruchu drogowym przeznacza te opłaty na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców, w tym Krajowego Punktu Kontaktowego, centralnej ewidencji posiadaczy kart parkingowych oraz elektronicznego katalogu marek i typów pojazdów homologowanych oraz dopuszczonych do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, brak jest podstaw do rezygnacji z tej opłaty w przypadku przeprowadzania przez diagnostów dodatkowych czynności ukierunkowanych na urealnienie danych gromadzonych w centralnej ewidencji pojazdów.

W związku z proponowanymi zmianami konieczne jest wreszcie utrzymanie w mocy dotychczasowych aktów wykonawczych regulujących problematykę objętą projektem na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy. Przyjęte rozwiązania skutkują bowiem pośrednią zmianą upoważnień ustawowych do wydania tych aktów wykonawczych.

Uzasadniając proponowane zmiany przywołać także należy tożsame regulacje istniejące w prawie innych państw w zakresie analizowanej problematyki. W części krajów Unii Europejskiej fałszowanie wskazań licznika przebiegu kilometrów w samochodzie jest bowiem traktowane, podobnie jak w przedmiotowej nowelizacji, jako odrębny typ przestępstwa. W Niemczech kryminalizowane są odrębnie zachowania polegające na wytwarzaniu nieprawdziwych danych dotyczących masy lub liczby dokonanych przez urządzenie pomiarów, które lub częściowo rejestrowane są samoczynnie przez urządzenie, bez ingerencji ludzkiej, i które mogą stanowić dowód zaistnienia określonego stanu faktycznego (§ 268 niemieckiego Kodeksu karnego). Przepis ten ma zastosowanie także do przypadków, gdy sprawca poprzez swoje działania zakłócające normalną pracę urządzenia wpływa na proces rejestracji lub odzwierciedlania danych podlegających samoistnemu gromadzeniu przez urządzenie. Czyn tego rodzaju zagrożony jest karą do 5 lat pozbawienia wolności. Podobną regulację zawiera austriacki Kodeks karny, kryminalizując w § 225a działania polegające na wytwarzaniu fałszywych danych (w tym technicznych), mających walor potwierdzania stanu faktycznego, poprzez ich wprowadzanie, zmianę lub usuwanie albo na fałszowaniu tego rodzaju prawdziwych danych w celu ich oszukańczego wykorzystania jako dowodu prawa, stosunku prawnego lub stanu faktycznego. Czyn ten podlega karze pozbawienia wolności do 1 roku. We Francji zachowanie polegające na zmianie wskazań licznika przebiegu pojazdu mechanicznego lub wyzerowaniu go jest zakazane. W przypadku zmiany licznika przebieg zapisany na starym liczniku musi być przeniesiony na nowy, na koszt osoby, która dokonała zmiany licznika. Zachowanie sprzeczne z tymi wymogami podlega penalizacji na podstawie art. L 213-1 Kodeksu Konsumentów, który przewiduje, że karą do dwóch lat więzienia i grzywną do 37 500 euro lub jedną z tych kar zagrożony jest czyn polegający na oszustwie co do natury, rodzaju, pochodzenia składu, niezbędnej zawartości lub istotnych cech towaru.

Zakres projektu nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt ustawy został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Żaden z podmiotów wykonujących zawodową działalność lobbingską nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Projektowany termin wejścia nowelizacji w życie uwzględnia czas niezbędny na dostosowanie i implementację zmian w systemach dziedzinowych podmiotów zobowiązanych (m.in. oprogramowanie dla SKP, system "Pojazd" eksploatowany w starostwach powiatowych oraz systemy organów kontroli ruchu drogowego objętych projektem).